

Oponentský posudek k žádosti Doc. PaedDr. Martina Pekára, PhD., o jmenování profesorem, podané 25.9.2017 na Univerzitě P. J. Šafárika v Košicích

Martin Pekár, nar. 10.11.1975 v Prešově, má za sebou kontinuální a úctyhodnou vědeckou a pedagogickou kariéru, zahájenou studiem oborů „učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů: filozofie – dějepis“ na Filozofické fakultě Prešovské univerzity v Prešově v letech 1994 – 1999, na kterou navázalo postgraduální studium oboru „Slovenské dějiny“ tamtéž, ukončené v roce 2004. Zde následovalo roku 2009 i úspěšné habilitační řízení. Na Prešovské univerzitě pak působil jako vysokoškolský učitel a vědecký pracovník až do roku 2012. V posledním roce svého tamního působení přešel na Univerzitu P. J. Šafárika v Košicích, kde působí dodnes.

Obě kvalifikační práce kandidáta (doktorská a habilitační) byly přijaty pozitivně a sloužily jako základ bezproblémového doktorského a habilitačního řízení. Současně se již jasně profilovala poměrně úzká, ale nikoliv zcela uzavřená chronologická a tematická specializace žadatele na novější slovenské dějiny meziválečného období a druhé světové války, se zaměřením na politické dějiny, dějiny etnických menšin, dějin měst a další témata. Problematika politických dějin vykazuje daleké přesahy do oblasti dějin sociálních, do historické demografie, do kulturních a zčásti i hospodářských dějin, přičemž charakteristická je zejména široká kontextualizace, jdoucí daleko za rámec událostních dějin. V tomto smyslu lze přes silnou a na první pohled možná poněkud jednostrannou chronologicko-tematickou specializaci mluvit o širokém perspektivním záběru, který jednotlivé práce kandidáta vykazují.

Svébytnou, i když s jinými tématy žadatele provázanou skupinu jeho prací představují ty, které se věnují regionálním dějinám a dějinám měst. Kromě obecných otázek urbánních dějin se autor věnuje také vztahům regionálních dějin a paměti. Konkrétní studie a přehledové práce (ale i univerzitní výukové kursy) pak věnoval východoslovenským dějinám a dějinám východoslovenských měst, hlavně Prešova.

Za jednu z nejdůležitějších v tomto směru (a v rámci Pekárových publikací obecně) lze označit monografii *Východné Slovensko 1939–1945: politické a národnostné pomery v zrkadle agendy Šarišsko-zemlínskej župy* (2007).

Jakýkoliv dojem tematické jednostrannosti však jednoznačně zpochybňuje již letmý pohled do tematik výukových kursů kandidáta. Ty vykazují velice širokou škálu jak chronologickou, tak předmětnou. Vedle jeho badatelské specializace tu jsou dobře zastoupeny dokonce i kurzy věnované základním metodám a řemeslné výbavě historiků – pomocným vědám historickým, úvodu do studia dějin a dějinám umění. Na tomto pozadí vzniká spíše obraz mnohostranného historika a vysokoškolského učitele.

Pokud se týká vědecké činnosti, má Martin Pekár bohaté zkušenosti nejen s jejími různými formami při realizaci vlastních projektů, ale i s projektovou administrativou, řízením projektů a všemi souvisejícími náležitostmi. Tyto skutečnosti stejně jako jeho dosavadní aktivity v oblasti garantování, zavádění a koncipování studijních oborů a jejich modulů ukazují, že je také zkušeným a spolehlivým organizátorem vědy v oblasti výzkumu i vzdělání. Tomu nasvědčuje i práce v řadě regionálních/lokálních, národních a mezinárodních grémií: aby byly zmíněny alespoň ty nejdůležitější příklady, lze připomenout jeho členství ve výboru Slovenské historické společnosti při SAV, ve Slovenském národním komitétu historiků, ve Slovensko-německé komisi historiků, ve správní radě Ústavu památi národa, v řadě vědeckých a redakčních rad na Slovensku a České republice atd. V internacionálním kontextu je Martin Pekár aktérem spolupráce s vědci a institucemi v několika zemích, a to zejména v České republice. Zkušenosti má rovněž z badatelských a výukových pobytů v Česku, Německu a jinde.

Publikace Martina Pekára vykazují – kromě toho, co již bylo zmíněno – úctyhodný rozsah a pestrost forem i „žánrů“. Patří sem prakticky všechny hlavní publikační formy: monografie, články a příspěvky v impaktovaných, recenzovaných i jiných časopisech a sbornících, učební materiály, výbory pramenů, kapitoly v kolektivních monografiích; klasické i elektronické publikace; práce přehledové, monograficko-analytické, didaktické, ale i popularizující, a dále různé zprávy, komentáře, a samozřejmě i recenze. Většina z větších prací se těší solidnímu ohlasu v dalším

bádání, ačkoliv u velké části z nich třeba na nějaký úplnější a reprezentativní obraz „ohlasu“ jistě ještě řadu let čekat. Kromě slovenštiny Martin Pekár publikoval rovněž anglicky, maďarsky a německy a jeho studie či vědecké články vyšly kromě Slovenska zejména v Česku, ale i v Maďarsku, Rumunsku, Německu a na Ukrajině. Rozsahem je sice tato mezinárodní publikační činnost zatím snad poněkud omezená, ale již zřetelná a nikoliv nahodilá. Obecně lze říci, že kandidát má za sebou obsáhlé, pestré, ale koherentní a vědeckou komunitou reflektované vědecké dílo se zřetelným profilem. Obzvláště oceňuji také jeho příspěvky do diskuse o organizaci vědy, jejím financování, hodnocení atd. Pekár se tak jeví jako vynikající badatel, pedagog, a současně i aktér vědeckého života.

V pedagogické činnosti vysokoškolského učitele v Prešově, v Košicích a během výměnných pobytů lze vysledovat širokou škálu zkušeností: vedle již zmíněné tematické pestrosti výukových kurzů či garantování a koncipování studijních oborů sem patří také vedení všech typů kvalifikačních prací od seminárních, bakalářských a magisterských až po disertační, kde byla dosud ukončena zatím pouze jedna doktorská práce, avšak pět dalších je Martinem Pekárem vedeno. Kromě toho se podílí na vedení dvou disertací v mezinárodní spolupráci s univerzitami v Německu a Švédsku. To dále přispívá k nepopíratelné šíři Pekárových mezinárodních zkušeností a přínosu k internacionalizaci prešovského a košického pracoviště. Velké množství kvalifikačních prací rovněž oponoval. Kromě toho se aktivně zapojuje do vedení a posuzování prací a organizace studentských vědeckých aktivit a soutěží (SVOČ aj.), což dále dokládá neobvyklou angažovanost Martina Pekára při výchově, podpoře a další kvalifikaci tzv. vědeckého dorostu.

Z osobní zkušenosti při konferencích a zejména při spolupráci v rámci Slovensko-německé a Česko-německé komise historiků jsem Martina Pekára poznal jako zralou vědeckou osobnost, a zároveň jako pozorného, empatického, otevřeného, naslouchajícího a spolehlivého partnera a kolegu s vyvinutými organizačními schopnostmi, přispívajícího k dosažení cílů realizovaných projektů. Jeho kombinace zdrženlivého a klidného jednání na jedné straně a kompetence i zřetelného vyjadřování stanovisek a pohledů na straně druhé, spojené s potřebnou dávkou zdravé asertivity, ale i sebekritiky a sebereflexe, již patří do oblasti charakteristiky a

charekteru čistě osobního, přesto nelze pominout, že i to činí z kandidáta kolegu, s nímž je radost spolupracovat a jenž zřejmě podobně pozitivním dojmem dokáže motivovat i svoje další kolegy, studenty a doktorandy. To je zejména ve vysokoškolském akademickém prostředí nesporná přednost, jež kandidáta kvalifikuje k udělení nejvyššího univerzitního titulu.

Udělení profesorského v tomto případě – a to je nesporná přednost – ještě nebude žádným vyvrcholením akademické dráhy, neboť Martin Pekár vykazuje prakticky ve všech zmíněných oblastech potenciál, perspektivy a chuť dalšího odborného a osobnostního rozvoje. Ze všech těchto důvodů jeho jmenování profesorem **vřele doporučuji**.

Varšava, 28.1.2018

Prof. Dr. Miloš Řezník